

Noodzaak en doel van de regeling

De voorgestelde regeling beoogt te voldoen aan een registratieverplichting die voortkomt uit een door de Europese Unie opgelegde verordening. Het primaire doel hiervan is het waarborgen van diergezondheid en -welzijn, met name bij uitbraken van besmettelijke ziektes. Een voorbeeld hiervan is de uitbraak van de Amerikaanse vuilbroedziekte, waarbij tijdige en accurate informatie over de locaties van bijenvolken cruciaal is om verdere verspreiding te voorkomen. Het is echter essentieel om te waarborgen dat de gekozen oplossing proportioneel en subsidiair is, zeker voor hobbymatige bijenhouders die een belangrijke rol spelen in biodiversiteit.

Beperkingen van het huidige I&R-systeem

Het voorgestelde gebruik van het I&R-systeem schiet tekort in het bereiken van de gestelde doelen. Het systeem registreert enkel de locatie van bijenvolken op 1 februari, zonder rekening te houden met de dynamische aard van bijenteelt. Een voorbeeld hiervan is het seizoen waarin bijenhouders hun volken vaak verplaatsen naar gebieden met betere nectar- en stuifmeelbronnen, zoals heidevelden in de zomer. Deze starre aanpak leidt tot onjuiste informatie bij ziekte-uitbraken, omdat verplaatsingen niet worden geregistreerd. Bovendien is het meetmoment in februari, een koude maand waarin het verstoren van bijenvolken dierenwelzijnsproblemen veroorzaakt, contraproductief. Een registratie in de eerste maand van de meteorologische lente zou beter aansluiten bij de praktijk en het natuurlijke gedrag van bijenvolken.

Alternatieven voor effectieve registratie

Er zijn twee denklijnen te overwegen:

- 1 **Registratie van superorganismen:** Elk bijenvolk wordt uniek geregistreerd, waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaande middelen zoals digitale kastkaarten of andere door private partijen aangeboden oplossingen. Dit kan bijvoorbeeld worden gekoppeld aan bestaande initiatieven zoals GPS-trackers in imkerij die al worden gebruikt om verplaatsingen te monitoren. Dit zou aansluiten bij standaarden uit andere sectoren, zoals de landbouw waar tracking en tracing al gangbaar zijn.
- 2 **Registratie van houders:** De focus ligt op het informeren van houders bij ziekte-uitbraken, vergelijkbaar met systemen zoals "Berichten uit uw buurt". Een voorbeeld is een landelijk waarschuwingssysteem waarbij alle geregistreerde imkers in een straal rondom een besmettingshaard direct een melding ontvangen. Dit kan via lidmaatschap bij bestaande bijenhoudersverenigingen of een centraal register.

Oneerlijke tarifiering en fraudegevoeligheid

Het huidige tariefmodel, gebaseerd op locaties in plaats van volken, benadeelt imkers die hun bijenvolken verspreiden om biodiversiteit te bevorderen. Bijvoorbeeld, een imker met vijf volken op één locatie betaalt aanzienlijk minder dan een imker met vijf volken op vijf verschillende locaties, zoals stadstuinen die bijdragen aan bestuiving in stedelijke gebieden. Dit ontmoedigt verantwoorde plaatsing en bevordert fraude, omdat controle op correcte registratie op 1 februari nauwelijks uitvoerbaar is. Een voorbeeld van fraudegevoeligheid is wanneer een imker alle volken op een enkele locatie registreert om kosten te besparen, terwijl de volken in werkelijkheid verspreid staan.

Impact op handhaving en dierenwelzijn

De huidige regeling bemoeilijkt handhaving en schaadt dierenwelzijn door bijen in koude omstandigheden te verstoren. Bijvoorbeeld, het dwingen van imkers om bijenvolken in februari te verplaatsen voor administratieve redenen leidt tot stress en verhoogde sterfte onder de bijen. Een flexibeler systeem dat steekproefsgewijze controles mogelijk maakt, gecombineerd met technologische oplossingen, zou effectiever en diervriendelijker zijn.

Conclusie en aanbevelingen

De voorgestelde regeling voldoet niet aan de eisen van proportionaliteit, subsidiariteit, en effectiviteit. Het beleid moet worden aangepast om te focussen op:

- Dynamische registratie die verplaatsingen vastlegt. Een voorbeeld is een app waarmee imkers verplaatsingen direct kunnen doorgeven.
- Tariefmodellen gebaseerd op bijenvolken in plaats van locaties. Dit voorkomt dat imkers die bijdragen aan biodiversiteit financieel worden gestraft.
- Een alternatieve optie is het tariefmodel baseren op de imker of de imkerijhouder als enkele rechtspersoon. Hierdoor wordt er geen onderscheid gemaakt tussen locaties of aantallen volken, wat eenvoudiger te handhaven is en voorkomt dat imkers worden ontmoedigd om hun volken te verspreiden.
- Effectieve en diervriendelijke handhaving. Door middel van steekproefsgewijze controles en het gebruik van technologie kan de belasting voor imkers worden verminderd.

Door te leren van andere sectoren en gebruik te maken van bestaande middelen binnen de bijenteeltsector, kan een regeling worden gecreëerd die recht doet aan het welzijn van de bijen en hun imkers.